

Martyna Kaczmarczyk,

O systemach sztucznej inteligencji w kontekście praw człowieka w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka

Abstrakt

Sztuczna inteligencja (AI) coraz intensywniej wkracza w ludzkie życie. Gwałtowny postęp technologiczny dostarcza wielu nowych rozwiązań, bez których obecnie już często nie wyobrażamy sobie naszej codzienności. Mimo dość mocno zelektronizowanej i scyfryzowanej rzeczywistości potencjał sztucznej inteligencji nie został jeszcze w pełni wykorzystany. Co więcej, z uwagi na szeroki zakres zastosowania systemów AI w różnych dziedzinach życia możliwości, jakie stwarza rozwój technologiczny, wykraczają poza ludzką wyobraźnię. Sztuczna inteligencja może z jednej strony stanowić źródło nieocenionej pomocy dla człowieka, wsparcia, ułatwienia, udogodnienia, lecz z drugiej może stwarzać wiele zagrożeń dla elementarnych wartości, jakimi są prawa człowieka, godność ludzka, demokracja czy praworządność.

Celem artykułu jest próba odpowiedzi na pytanie, jak orzecznictwo strasburskie reaguje na zagadnienia dotyczące zagrożeń, które niesie za sobą rozwój nowych technologii, dla podstawowych praw i wolności jednostki, m.in. prawa do prywatności, wolności osobistej, bezpieczeństwa osobistego, ochrony danych osobowych, w tym danych biometrycznych. Punktem wyjścia dla przeprowadzonych analiz orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (ETPC) stało się omówienie regulacji międzynarodowych i krajowych z zakresu sztucznej inteligencji oraz ich krótka charakterystyka. Następnie zostały zaprezentowane i omówione wybrane orzeczenia ETPC w kontekście wolności i praw jednostki, które są najbardziej narażone na naruszenia w związku z działalnością systemów AI. Dotychczas Trybunał nie wydał orzeczenia poświęconego samej sztucznej inteligencji i jej negatywnym skutkom działania w obszarze praw i wolności człowieka. Problemy badawcze dotyczące przeprowadzonej analizy związane są ze wskazaniem wyroków ETPC powiązanych z działalnością nowych technologii, oceną ich znaczenia dla funkcjonowania sztucznej inteligencji oraz dyskusji nad jej istotą w przyszłości.

Słowa kluczowe: systemy sztucznej inteligencji – prawa człowieka – prawo międzynarodowe – orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka